

طرح استیضاح وزیر اقتصاد مدافعان کمی دارد، وزیر صمت بیشتر

کدام استیضاح جدی است کدام نه؟

معین رضینی
روزنامه‌نگار

در روزهای گذشته اخبار متفاوتی مبنی بر استیضاح سیدرضا فاطمی امین، وزیر صمت و سیداحسان خاندوزی، وزیر اقتصاد توسط مجلس شورای اسلامی در رسانه‌های مختلف منتشر شده است. در برخی از این اخبار منتشرشده به مصاحبه‌های نمایندگان مجلس نیز استنادشده بود، مانند مصاحبه سیدجواد حسینی‌کیا نایب‌رئیس کمیسیون صنایع مبنی‌بر جمع‌آوری امضا برای استیضاح وزیر صنعت، معدن و تجارت دولت سیزدهم. اما در سمت دیگر ماجرا، خیلی زود اصل استیضاح وزرای صمت و اقتصاد از سوی برخی دیگر از نمایندگان مانند علیرضا سلیمی، عضو هیات‌رئیس مجلس و سیدکاظم موسوی، نایب‌رئیس کمیسیون اقتصادی تکذیب شد. فارغ از اینکه بحث استیضاح سیدرضا فاطمی‌امین و سیداحسان خاندوزی تا چه میزان جدی بوده اما موضع‌گیری‌های اخیر نمایندگان مجلس نشان می‌دهد بهارستان نشینان پیرامون عملکرد این دو وزیر کابینه سیزدهم

انتقادهایی جدی دارند و به‌دلیل همین انتقادها برخی نمایندگان به‌دنبال طرح سوال از وزرای صمت و اقتصاد هستند که در ادامه گزارش امروز «فرهیختگان» به بررسی ریشه این انتقادها خواهیم پرداخت.

افزایش قیمت خودرو عامل اصلی نارضایتی از وزیر صمت

افزایش ۱۸ درصدی قیمت خودرو سرآغاز کشمکش‌های میان مجلس شورای اسلامی و وزیر صمت بود. این افزایش قیمت یکشنبه هفته‌گذشته پای فاطمی‌امین را به‌منظور پاسخگویی به مجلس کشاند، طبق اظهارات روح‌الله عباس‌پور سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس، فاطمی‌امین در توجیه افزایش قیمت‌ها خطاب به نمایندگان گفته، اگر اقدامی درخصوص اصلاح قیمت خودرو صورت نمی‌گرفت، زیان خودروسازان در پایان سال به ۱۰۵ هزار میلیارد تومان می‌رسید. بعد از این جلسه بررسی برخی مواضع اعضای کمیسیون صنایع مجلس نشان می‌دهد آنها از توضیحات وزیر صمت در چرایی افزایش قیمت خودرو قانع نشدند، نمایندگان معتقدند این افزایش قیمت غیرقانونی و

خلاف وعده‌های پیشین وزیر صمت است، زیرا پیش از این در ابتدای آبان امسال فاطمی‌امین وعده داده بود قیمت هیچ کدام از خودروهای داخلی افزایش پیدا نمی‌کند. علاوه‌بر این وعده فاطمی‌امین، اواسط ماه گذشته نیز دو شرکت خودروسازی سایپا و ایران خودرو بدون دریافت مجوز از ستاد تنظیم بازار به‌عنوان مرجع تعیین‌کننده قیمت خودرو، قیمت محصولات‌شان را با توجیه افزایش هزینه‌ها و تولید همراه با زیان بین ۱۵ تا ۱۹ درصدافزایش دادند، این اقدام شرکت‌های خودروساز با موجی از نارضایتی عمومی روبه‌رو شد و در واکنش به این اقدام غیرقانونی رئیس‌جمهور بلافاصله دستور داد افزایش قیمت خودروها لغو شود. حالا بعد از گذشت حدود یک‌ماه از این دستور بار دیگر این دو شرکت بدون دریافت مجوز از ستاد تنظیم بازار به بهانه‌های قبلی قیمت محصولات خود را افزایش دادند اما در این نوبت اقدام غیرقانونی شرکت‌های خودروساز با حمایت وزیر صمت نیز مواجه شد، زیرا همان‌طور که گفتیم فاطمی‌امین معتقد است اگر قیمت‌ها اصلاح نمی‌شد خودروسازان زیان می‌دیدند. این توجیه مورد پذیرش مجلس قرار نگرفته و به همین دلیل در جلسه با وزیر صمت مقرر شده است کارگروهی مشترک

میان دولت و مجلس برای بررسی افزایش ۱۸ درصدی قیمت خودرو تشکیل شود تا در این رابطه تصمیم‌گیری صورت پذیرد. اگر این کارگروه به خروجی مشخص نرسد با توجه به نارضایتی‌های کنونی شاید در آینده شاهد استیضاح فاطمی‌امین باشیم.

بورس؛ پاشنه‌آشیل وزیر اقتصاد

اوضاع نابسامان بورس عامل اصلی انتقادات مجلس به عملکرد سیداحسان خاندوزی، وزیر اقتصاد دولت سیزدهم است. حل مشکل بورس یکی از وعده‌های مهم سیدابراهیم رئیسی در زمان انتخابات ریاست‌جمهوری بود. اما با وجود این وعده در سه‌ماهه‌ی که دولت فعالیت خود را به‌طور رسمی آغاز کرده، اوضاع بورس تغییر محسوس و چندانی نسبت به گذشته نداشته است. نمایندگان مجلس عامل اصلی این نابسامانی در بورس را وزیر اقتصاد می‌دانند. در همین راستا محمدحسین آصفری، نماینده مردم اراک چندی قبل در صحن علنی مجلس در تذکری خطاب به خاندوزی گفته بود: «آقای خاندوزی پیش از وزارت دائم توثیت می‌کردند و درمورد خروج بورس از وضعیت بحرانی راهکار می‌دادند.

غلامرضا مرحبا، سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

وزیر اقتصاد فعلا استیضاح نمی‌شود

مرحبا به مشکلات نظام بانکی نیز می‌پردازد و می‌گوید: «همچنین در بحث نظام بانکی ما، با وجود اینکه زحمات خیلی زیادی در آنجا کشیده می‌شود، نارضایتی وجود دارد. به‌طوری‌که بزرگ‌ترین تأمین‌کننده مالی ما خیلی کارآمد نیست، همچنین در حوزه قوانین بانکی، همین الان برخی سیاست‌های اقتصادی، بانک‌ها را به زیان‌دهی رسانده است. اینها مواردی هستند که اجمالا درخصوص اقتصاد بانکی می‌شود به آنها اشاره کرد. هرکدام از اینها سرفصل‌هایی هستند که ساعت‌ها، روزها و ماه‌ها کلی کارشناس باید بنشینند و درباره‌اش صحبت کنند. دولت می‌گوید این کارها را انجام می‌دهد و برای هرکدام از این حوزه‌ها بسته‌های مختلفی طراحی می‌شود. مثلاً در حوزه مدیریت سوخت، مدیریت یارانه و بورس این بسته‌ها را دولت مطرح کرده است. اما واقعیت این است که صادقانه باید عرض کنم ما هنوز این موارد را ندیده‌ایم. حالا از طرفی می‌گویند سه یا چهار ماه زمان کمی است که دولت بر سر کار آمده. این را ما از دولت قبول می‌کنیم اما این زمان کم، کم‌کم دارد زیاد و دیر می‌شود. این زمان دیگر تا چند روز و چند هفته آینده، دیگر زمان کم نیست. بلکه زمانی کافی است برای اینکه ما اولین خروجی‌های اقدامات عملی تأثیرگذار برای اصلاح شرایط اقتصادی کشور را شاهد باشیم.»

مرحبا همچنین درخصوص اقدامات دولت در حوزه کاهش تورم معتقد است: «من این را نمی‌پذیرم که در سه ماه اخیر تورم کاهش پیدا کرده باشد، ممکن است سرعت افزایش تورم کمی کند شده باشد، اما آن چیزی نیست که ما دنبالش هستیم. این یک نوع تغییر دادن صورت‌مساله است. مساله ما کندکردن سرعت تورم نیست. صورت‌مساله ما این است که تورم ۵۰ درصدی را به زیر ۱۰ درصد برسانیم. البته من قبول دارم که آوردن تورم زیر ۱۰ درصد، کاری نیست که در یک یا دو سال انجام بگیرد. ما کلی جلسات متعددی هم با وزیر اقتصاد و دارایی و هم سازمان مالیاتی، هم بورس با معاون اقتصادی رئیس‌جمهور و معاون اول رئیس‌جمهور داشتیم، مجلس دغدغه‌های مردم را به دولت منتقل و پیگیری می‌کند. مجری دولت است و ما به‌عنوان مجلس کمک‌اوهستیم و بحث نظارت بر عملکرد دولت را داریم. در بحث‌های قانونگذاری هم ما در حوزه‌های مالیاتی و موارد اقتصادی تا جایی که می‌توانیم قانونگذاری می‌کنیم.»

پیرامون اخباری که درباره استیضاح وزیر اقتصاد شنیده شده، با سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس، غلامرضا مرحبابه گفت‌وگو پرداختیم. مرحبا معتقد است بحث استیضاح مطرح نیست بلکه بحث سوال از وزیر اقتصاد است که اخیرا مطرح شده، منتها در جامعه به درستی منتقل نشده است. او در این باره می‌گوید: «من شنیدم که بعضی از نمایندگان مجلس سوال از ایشان را کلید زدند.»

در ادامه سخنگوی کمیسیون اقتصادی به مشکلات حوزه اقتصادی می‌پردازد و معتقد است: «ما در حوزه‌های مختلف اقتصادی مشکلاتانی داریم؛ بورس، مالیات، تبادلات بازرگانی، گمرکی و... همه اینها، چیزهایی که مجموعه آنها اقتصاد کشور را شکل می‌دهند و خروجی این معضلات در اقتصاد، رشد اقتصادی پایین و تورم بالا ورکود است. همچنین تحقق نیافتن درآمدهای پیش‌بینی‌شده در حوزه گمرک و بقیه حوزه‌ها هم هست که خروجی همه اینها این است که ما در تولید ثروت ناتوان بودیم و معاش مردم به خطر افتاده است. اینکه من می‌گویم معاش مردم به خطر افتاده، یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین خروجی‌های عملکرد اقتصادی راه‌عامی است. ما درخصوص سیاست‌های کلی و ارزی در سال‌های گذشته، خلأ بزرگی داریم و عملا شاهد هیچ‌گونه اقدام چشمگیری در حوزه اجرای سیاست‌های پولی-آماری چه توسط بانک مرکزی و چه توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی نبودیم. بحث دیگر، بحث انرژی در اقتصاد ماست. نهاده‌های انرژی و یارانه‌ها که خودش الان به حوزه مهم در اقتصاد ما تبدیل شده، ما در این حوزه هم اشتکالات و اشتباهاتی داریم. از طرف دیگر یارانه‌هایی که به سوخت پرداخت می‌کنیم، نیز ایرادات دارد. از طرفی سازوکارهای مناسب برای توزیع عادلانه این یارانه را هم ما نداریم. همه اینها مواردی است که باعث شده دوزمانی مهمی از نمای اقتصادی داشته باشیم.»

او درباره وضعیت بورس و اقدامات صورت گرفته می‌گوید: «وضعیت بورس را می‌دانید

و که چه صورت است و مردم در این موضوع نگران هستند. اما متأسفانه اقدام شایسته

و قابل توجهی را در این حوزه نمی‌بینیم. در حوزه‌های مالیاتی هم همین‌طور. در حوزه

تحقق درآمدهای گمرکی هم ما همین وضعیت را شاهد هستیم. همه اینها مواردی است

که ما نیازمند سیاستگذاری شایسته در این زمینه‌ها هستیم.»

محمدصادقی، اقتصاددان در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

وزیر اقتصاد متولی نوسان بورس نیست

به‌نظر می‌رسد یکی از مهم‌ترین دلایل طرح سوال از خاندوزی بحث حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی باشد. در این زمینه وزارت اقتصاد با درنظرگرفتن حساسیت‌های موجود باید چگونه عمل کند؟

حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی تصمیم خود دولت است و صرفا یک وزارتخانه متولی نیست. اما اینکه این اقدام مثبتی است یا نه، باید گفت انظر اقتصادی تعداد معدودی از افراد مخالف حذف آن هستند. قیمت هر کالا را می‌زان عرضه‌آن در بازار تعیین می‌کند نه هزینه ابتدای ایجادشده. فرقی ندارد که چقدر نهاده ارزان به مرعداری ها داده شود. درنهایت میزان قیمت را عرضه و تقاضای بازار تعیین می‌کند. اگر ما نهاده را به قیمت پایینی اختصاص دهیم، این رانت به جیب واسطه خواهد رفت. به‌جای اینکه هدف ما این باشد که قیمت کالای نهایی را پایین بیاوریم، داریم پول را به جیب واسطه می‌ریزیم و مردم کالا را به قیمت بالا استفاده می‌کنند. بعضی از طیف‌های اقتصادی معتقدند این یارانه که به‌واسطه‌ها تعلق گرفته باید در انتهای زنجیره به خود مردم تعلق گیرد. برنامه دولت هم احتمالا این خواهد بود که ابتدا ایارانه‌ای به مردم داده شده و بعد از آن حذف ارز صورت گیرد.

برای اینکه اتفاقاتی مشابه این ۹۸ رخ ندهد، علاوه‌بر دادن یارانه نیاز است مردم توجیه‌شوند که در همین راستا نیز مسئولان دولت درحال صحبت و اقناع مردم هستند.

از آنجا که مبلغ درنظر گرفته‌شده برای پرداخت یارانه کمتر از درآمدهای حاصل از اصلاح قیمت ارز است، برخی معتقدند

با اینکه بیش از سه ماه از شروع به کار سیدرضا فاطمی‌امین به عنوان وزیر صمت نگذشته است، اما شواهد نشان می‌دهد استیضاح او توسط نمایندگان مجلس دنبال می‌شود. به‌طوری‌که روزی گفته می‌شود برای استیضاح فاطمی‌امین امضا جمع می‌کنند و روزی همین گفته توسط فردی دیگر تکذیب می‌شود. در همین راستا برای بررسی عملکرد وزیر صمت با لطف‌الله سیاه‌کلی، نماینده مردم قزوین در مجلس و عضو کمیسیون صنایع گفت‌وگویی داشته‌ایم. سیاهکلی هم‌زمان با اینکه معتقد است در وزارت صمت اقدامات خوبی ازجمله کاهش قیمت سیمان و اقداماتی برای فولاد انجام شده، مهم‌ترین مشکل این وزارتخانه را افزایش قیمت خودرو می‌داند. اومی‌گوید: «از بین مشکلاتی که در وزارت صنعت، معدن و تجارت وجود دارد، مشکل ما بر سر قیمت خودرو است. یعنی الان مهم‌ترین مشکل این وزارتخانه افزایش قیمت خودرو است چون نیاز روز مردم است. الان خودرو جزء لوازم اساسی و ابتدایی مردم است و مردم به آن نیازمند هستند. بعد از اینکه یک‌سال مردم برای خودرو ثبت‌نام کردند و پول ریختند، قیمت افزایش پیدا کرده و این به مردم از لحاظ روحی ضربه وارد کرده است. به همین خاطر معتقدیم قیمت خودرو مهم‌ترین مشکل این وزارتخانه است. البته یکی از اقدامات خوب وزارتخانه صمت، کاهش قیمت سیمان بود، هرچند هنوز به قیمت واقعی نرسیده و باید ۲۵ هزار تومان شود. اقدام بعدی درمورد فولاد دارد انجام می‌شود. کارهایی را شروع کرده‌اند اما ما سوالات مان در رابطه با معادن و خودرو همچنان باقی مانده که باید تلاش کنند تا برطرف شود.»

در رابطه با جلسه‌ای که هفته گذشته کمیسیون صنایع با وزیر

گفت‌وگو

علی مزر و عی
روزنامه‌نگار

پیرامون انتقادات مجلس شورای اسلامی بر عملکرد سیداحسان خاندوزی، وزیر اقتصاد دولت سیزدهم با محمدصادقی، اقتصاددان به گفت‌وگو نشستیم. این متن این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

۱۱۱

طی چندوقت اخیر در فضای مجازی مردم مطالبات زیادی از دولت برای توجه بیشتر به بورس داشتند. دلیل این مطالبات گاه اعتراضی را چه می‌دانید؟

بورس جایی است که باید در آن نوسان صورت بگیرد، چون بازده این بازار باید همراه با سود و زیان باشد، در غیر این صورت تمام سرمایه به این بازار سوق پیدا می‌کند. باید تعادل بین همه بازارها نظیر بازار اوراق و بورس وجود داشته باشد.

با توجه به اتفاقاتی که سال گذشته رخ داد و دخالت‌هایی که دولت در بورس انجام داد، این توقع ایجاد شده بود که بورس نباید ریزش کند، درحالی‌که در هیچ‌جای دنیا چیزی به‌عنوان تضمین دولت برای حفظ ارزش بورس وجود ندارد. در آمریکا نیز ممکن است به‌طور ناگهانی ۳۰ درصد ارزش بورس سقوط کند. در ابتدای کرونا بورس آمریکا در یک روز حدود ۱۵ درصد سقوط کرد. هیچ کس هم معترض به ریزش بورس نشد. بورس محل چنین اتفاقاتی است که سیگنالی از رفتار اقتصاد و آینده اقتصاد را مخابره می‌کند. به تعبیر افرادی که با اقتصاد سروکار دارند، بورس به‌عنوان دماسنج اقتصاد شناخته می‌شود. سال گذشته ما به‌صورتی مصنوعی این بازار را باد کردیم؛ یعنی اگر دمای اتاق ۱۰۰ بوده است، ما